

ขอบเขตวิดิทัศน์เรื่อง

ถนนกลาง ย ย

ประสิทธิย ชิดการณ์ย ๒๔ สิงหาคม ๒๕๔๘สมหมาย ปีนพุทธศึลปี ปรึบความแก้ค่า ๓๐ สิงหาคม ๒๕๔๘

-----ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย การจัจัดวิดิทัศน์เรื่อง ถนนกลางเมืองเก่า โดยใช้เวลาเพียง 10 นาที เพื่อนำเสนอมุมมองอันน่าสนใจต่อผู้ชมนั้น
ย่อมมีขอบเขตจำกัดอยู่ด้วยเวลา ไม่อาจนำเสนอได้ทุกมุม และแม้แต่ในมุมมองบางมุมที่หยิบยกมาเสนอ ก็ไม่อาจมองได้ในรายละเอียดเท่าที่ควร

ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย

ผู้ทำสคริปต์จึงต้องใช้ความพยายามที่จะนำเสนอภาพและคำบรรยายที่รวบรัดและย่อแต่จับประเด็นสำคัญได้ในแนวลึกและแนวกว้างอย่างเต็มความสามารถ
เพื่อดีงดูผู้ชมให้เกิดความสนใจอยู่ตลอดเวลา 10 นาที ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ขอเขียนต่อไปนี้ ไม่ใช่สคริปต์เรื่อง แต่เป็นเพียงการรวบรวมเนื้อหาทั่ว ๆ
ที่เกี่ยวข้องกับถนนกลางทั้งในอดีตและปัจจุบันมาเป็นปัจจัย เพื่อผู้ทำสคริปต์จะได้คัดเลือกออกไปสร้างภาพ และคำบรรยายตามวิธีการและเทคนิคของงานวิดิทัศน์ต่อไป
โดยจะแบ่งออกเป็น 3 เรื่อง คือ ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย 1. เรื่องสถานที่นำดู ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย 2. เรื่องบุคคลนำ

ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย 3. เรื่องราวน่าฟัง-----1.เรื่อง สถานที่นำดู ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย สถานที่นำดูของถนนกลาง

ได้แก่ อาคารแบบซิโน-โปรตุเกส ซึ่งมีลักษณะการก่อสร้างเป็นอาคารตึกแถว เพื่อก่ออยู่อาศัยและประกอบการพาณิชย์คู่กันไป ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย
อาคารดังกล่าวนี้เริ่มต้นขึ้นที่ถนนกลางก่อน และค่อย ๆ สร้างเพิ่มเติมติดต่อกันไปถึงถนนกระบี่ ถนนเยาวราช และถนนดีบุก ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย
ย่านถนนกลาง เคยเป็นย่านสถาปัตยกรรมอาคารซิโน-โปรตุเกส มานานรวม 100 ปีแล้ว ปัจจุบันนี้ได้เปลี่ยนแปลงรูปแบบไปเกือบหมดสิ้น
โดยเฉพาะส่วนหน้าบ้านที่เคยเป็นแบบมีประตู 1 ช่อง และหน้าต่าง 2 ช่อง ช่อง ชาย-ขวา นั้น

ความจำเป็นในการทำการค้ายุคใหม่ได้บีบบังคับให้ต้องรื้อลงแล้วสร้างประตูเหล็กยึด หรือประตูเหล็กม้วนขึ้นแทนที่ ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย
แม้แต่บ้านบางหลังที่สร้างขึ้นในสมัยสถาปัตยกรรมซิโน-โปรตุเกสเคยรุ่งเรือง ซึ่งมีจุดประสงค์เพื่อประกอบการค้า ไม่เหมาะสมที่จะสร้างหน้าบ้านประตู 1 ช่อง
และหน้าต่าง 2 ช่องตามรูปแบบของซิโน-โปรตุเกสดั้งเดิม แต่ได้สร้างเป็นประตูแผ่นกระดานเข้าลิ้นหลาย ๆ แผ่นมาประกบติดกัน

สามารถถอดออกและยกปิด-เปิดได้สะดวกเพราะเบาแรง (เช่น ยังมีตัวอย่างเหลืออยู่ที่บ้านเลขที่ 60 ถนนกลาง ซึ่งเป็นร้านยี่ห่อ จวนถ่าย (ชวนไทย) เป็นต้น) สมัยต่อมา
ประตูกระดานแบบนี้ (ภาษาลาดมุกเรียกว่า เตี่ยมทั้ง) ก็ถูกรื้อออกและใช้ประตูเหล็กยึดเข้ามาแทนที่ตามความเจริญของบ้านเมือง ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย
อาคารแบบซิโน-โปรตุเกส ตามรูปแบบดั้งเดิมของภูเก็ต ยังคงมีเหลืออยู่มากย่านถนนดีบุก ซึ่งเป็นอาคารที่มีอายุประมาณ 80-90 ปี สร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 6
แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ อาคารเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นบ้านพักอาศัย มีการดัดแปลงแก้ไข เพื่อประกอบการค้าแต่เพียงส่วนน้อย จึงสามารถรักษารูปแบบของซิโน-โปรตุเกส
ไว้ได้มากตลอดมา ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย อาคารแบบซิโน-โปรตุเกส

เป็นสถาปัตยกรรมที่ภูเก็ตได้รับอิทธิพลมาจากเมืองเกาลูนเขตเช่าของชาวโปรตุเกสในประเทศจีน ผ่านมาทางเกาะปឹងและสิงคโปร์ สมัยรัชกาลที่ 4 และรัชกาลที่ 5
แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ผู้เป็นเจ้าของอาคารแบบนี้ไม่ใช่รัฐบาล แต่เป็นพ่อค้า-นายเหมืองชาวจีนฮกเกี้ยนผู้มีฐานะร่ำรวย
ที่เคยเป็นเจ้าของอาคารแบบตึกดินที่ได้รับอิทธิพลดั้งเดิมจากเมืองจีน เมื่อมีฐานะดีขึ้น

จึงเกิดค่านิยมในการที่จะปรับปรุงอาคารที่อยู่อาศัยและประกอบการธุรกิจเป็นแบบสมัยใหม่ คือ แบบซิโน-โปรตุเกส โดยต้องนำช่างก่อสร้างและวัสดุในการก่อสร้าง เช่น
เหล็ก กระเบื้อง และกระจก แม้กระทั่งหินแกรนิตที่ปูขอบพื้นที่ทางเดินหน้าบ้าน (หงอช้าง) มาจากเมืองปឹងทั้งสิ้น เนื่องจากยังไม่ได้ผลิตเองในเมืองไทย

ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย จะสังเกตเห็นว่า อาคารบางหลัง มีภาพปั้นดินเผาเป็นตุ๊กตาเรื่องราวตำนานจีน ซึ่งต้องสั่งผ่านเมืองปឹងมาจากประเทศจีน
(ที่หน้าบ้านอาคารสิริรัตน และไชนาอินัน) ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย สัญลักษณ์ภายนอกของอาคารซิโน-โปรตุเกส ที่สังเกตได้ง่าย คือ ด้านหน้าอาคารแต่ละหลัง
ชั้นบน (ชั้นเหล่าตั้ง) จะมีหน้าต่างบานเกล็ดเปิดตลอดจากใต้ช่องแสง ลงมาถึงพื้นห้องหรือคานรองรับพื้นชั้นสอง ซึ่งถอดแบบหน้าต่างบัลโคเน่มาจากยุโรป
ส่วนอาคารด้านล่าง จะมีประตู 1 ช่อง ประกอบด้วยหน้าต่าง 2 ช่อง ชาย-ขวา รับอิทธิพลมาจากบ้านจีนดั้งเดิม ซึ่งสมมุติว่าประตู คือ ปาก และหน้าต่าง คือ ตาของมังกร
อันถือกันว่าเป็นสัตว์มงคลมาแต่โบราณ ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ปัจจุบันนี้ จะสังเกตเห็นว่า ถนนกลางและถนนสายอื่น ๆ

ย อันเป็นย่านธุรกิจที่เคยมีอาคารซิโน-โปรตุเกส แบบดั้งเดิม คือ ประตู 1 ช่อง และหน้าต่าง 2 ช่อง นั้น ได้ถูกรื้อลงแล้วสร้างประตูเหล็กยึด หรือประตูเหล็กม้วนขึ้นแทนที่
ทั้งนี้ ก็นื่องจากประตู 1 ช่อง และหน้าต่าง 2 ช่อง แบบซิโน-โปรตุเกส ไม่สะดวกในการทำมาค้าขาย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย แต่หน้าแปลกตาอยู่ประการหนึ่ง
ที่ได้เห็นฝรั่งเข้ามาเขา หรือชื่ออาคารซิโน-โปรตุเกส ที่ยังรักษารูปแบบเดิมอยู่นั้น เปิดทำการค้าโดยไม่รื้อประตูและหน้าต่างลง ฝรั่งก็ยิ่งค้าขายได้ และขายได้ดีด้วย
เพราะปรากฏว่า มีลูกค้าประเภทหนึ่งที่ยังสนใจ และพอใจจะเข้าซื้อและเขาในอาคารแบบเก่าอยู่ อย่างที่คนภูเก็ตเองคาดคิดไม่ถึงเหมือนกัน

ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย อาคารที่นำดูย่านถนนกลางมีอยู่หลายหลัง แต่จะนำทางไปชมเพียงบางหลัง เช่น ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย อาคารสิริรัตน
เป็นอาคารซิโน-โปรตุเกสเก่าแก่ มีภาพปูนปั้นตุ๊กตาจีนอยู่เหนือคานชั้น 2 ซึ่งเจ้าของอาคารเดิมพยายามอนุรักษ์ไว้จนถึงทุกวันนี้

แม้ว่าประตูและหน้าต่างชั้นล่างจะถูกรื้อออก เพื่อสร้างประตูเกล็ดแทนที่
แต่หน้าต่างบานเกล็ดและลวดลายปูนปั้นที่ปรากฏอยู่ใต้คานหลังคาของอาคารยังแสดงรูปแบบของซิโน-โปรตุเกสชัดเจน ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย อาคารหลังนี้
เคยเป็นร้านถ่ายรูปของช่างถ่ายรูปชาวญี่ปุ่นมาแต่สมัยแรกเริ่มมีการถ่ายรูปเกิดขึ้นในภูเก็ต คือ ประมาณสมัยรัชกาลที่ 6 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ชื่อว่า ร้านนิกโก้ย

ต่อมาเมื่อชาวญี่ปุ่นเลิกกิจการกลับไป ช่างถ่ายภาพคนไทยคนแรกในภูเก็ต แต่เป็นชาวพระนคร ก็รับช่วงร้านแห่งนี้แทน คือ นายสว่าง
และมารับช่วงกิจการต่อจากนายสว่าง คือ ร้านสุภาพ ก่อนที่จะกลายเป็นร้านเสริมสวย ดัดผม แต่งผมสตรี ชื่อ ทิพย์สะอาด แล้วเปลี่ยนเป็นร้านขายผ้า สิริรัตน
ในปัจจุบัน ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย อาคารบ้านจินตหาย เจ้าของอาคารสร้างขึ้น เพื่อทำการค้าเครื่องเหล็ก อันเป็นอุปกรณ์การก่อสร้าง และการเหมืองแร่
จึงไม่มีประตู 1 ช่อง และ หน้าต่าง 1 ช่องตามที่ควรจะมี แต่สร้างประตูเพ็ยม ซึ่งประกอบ ด้วยแผ่นกระดานหนาหลาย ๆ แผ่น ทำร่องลิ้นเพื่อประกบกันได้แบบสนิท
เมื่อยามปิดหน้าร้าน และถอดออกได้สะดวกในยามเปิดหน้าร้าน ประตูแบบนี้ภาษาลาดมุกเรียกว่า โ เตี่ยมทั้งโ
ยังมีตัวอย่างให้ดูได้ที่หน้าอาคารถนนกลาง เลขที่ 60 ซึ่งเคยเป็นร้านขายเครื่องมือก่อสร้างมาก่อน ชื่อร้าน จวนถ่าย (ชวนไทย) บัดนี้เลิกกิจการไปนานแล้ว

เป็นเมืองภูเขา และเป็นจังหวัดที่เกิดขึ้นในที่สุด นับเป็นบรรพชนคนถนนกลางคนหนึ่ง อย่างไม่ควรลืม ย บুদ্ধคนนำผู้คนต่อมาของถนนกลาง คือ **พระขจรจินสกล (ตันเลียนกี วงศ์ขจร)** ท่านผู้นี้เป็นคนจีนฮกเกี้ยน เกิดที่ปีนัง บิดาชื่อ ต้นต้า

ซึ่งได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์จากพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวพระปิยมหาราช เมื่อ พ.ศ.2415 ว่า หลวงอรั่มสาครเขตร วิเศษสงคราม สยามรัษฎักดิ์ เป็นกรมการพิเศษเมืองภูเขา ตำแหน่งปลัดฝ่ายจีน มีศักดินา 800 ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย สำหรับบุตรชาย คือ ตันเลียนกี วงศ์ขจร นั้น พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวพระปิยมหาราช ทรงพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็น หลวงขจรจินสกล ในพ.ศ.2433 และเลื่อนเป็น พระขจรจินสกล ใน พ.ศ.2438 ย ทั้งหลวงอรั่มสาครเขตร (ต้นต้า) และพระขจรจินสกล (ตันเลียนกี วงศ์ขจร) เป็นครอบครัวนายเหมืองใหญ่ ที่อาศัยอยู่ย่านถนนกลางในช่วง 100 กว่าปีที่ผ่านมา โดยได้ออกสร้างอาคารบ้านเรือนขึ้นในบริเวณที่เป็นโรงแรม ภูเก็ททาวเนียนัน บัจจุบันนี้ เป็นคฤหาสน์อาศัย มีบริเวณกว้างขวางตามฐานผู้มั่งคั่งร่ำรวย และสร้างอาคารพาณิชย์ขึ้นในซอย ไ หน้หลาย ไ หรือ ซอยรมณีโยในปัจจุบันกับสร้างอาคารพาณิชย์ในย่านถนนกลางอีกด้วย แต่อาคารในยุคนั้น จะเป็นอาคารแบบ ไ บ้านจีนไ คือ ประกอบด้วยวัสดุที่เป็นอิฐ ดินเหนียว ปูนขาว และไม้แสม มุงกระเบื้องดินเผาทรงครึ่งกระบอก เนื่องจากสมัยนั้น ปูนซิเมนต์ยังไม่แพร่หลาย และสถาปัตยกรรมซิโน-โปรตุเกส ยังไม่ผ่านเข้ามาถึงภูเก็ต ย เมื่อสิ้นสมัยพระขจรจินสกล (ตันเลียนกี วงศ์ขจร) ทรัพย์สมบัติส่วนใหญ่ถูกเปลี่ยนมือไปเป็นกรรมสิทธิ์ของนายเหมืองและพ่อค้ารุ่นใหม่ เช่น หลวงชนาทรนิเทศ (ตันเจงฮ้อ ทองตัน) แม้กระทั่งบริษัท งานทวีป็นอง จำกัด และครอบครัวบ้านจันทาย ก็มีส่วนในการรับซื้อกรรมสิทธิ์ของครอบครัวนี้ในโอกาสต่อมา ย ความดีของหลวงอรั่มสาครเขตร (ต้นต้า) และพระขจรจินสกล (ตันเลียนกี วงศ์ขจร) ย่อมปรากฏแก่ชาวถนนกลางรุ่นเก่า เนื่องจากบรรดาศักดิ์ขุนนางราชสำนักไทย บ่งบอกอยู่แล้วว่า ครอบครัวนี้ประกอบอาชีพนายเหมือง และช่วยราชการบ้านเมืองตลอดมา จึงถือว่าเป็นบุคคลนำของถนนกลาง ย คุณพระของถนนกลางอีกท่านหนึ่ง คือ

พระพิทักษ์ชินประชา (ตันมาเสียง ตันทวมิช) ซึ่งเป็นบุตรชายของ**หลวงบำรุงเงินประเทศ (ตันอุยหยี)** นายเหมืองเก่าผู้มีประทานบัตรครอบครองมรดกหลวงบางใหญ่ไปจรดปากอ่าวภูเก็ตที่บ้านบางเหนียว ย มีสำนักงานธุรกิจอยู่ถนนกลาง ชื่อ เลียนบั้งซี่ ทำธุรกิจค้าเงินตราต่างประเทศ และรับทำไฟยกวัน บริการแก่ชาวจีนทั่วไปในภูเก็ต ย ในช่วงชีวิตการงานของพระพิทักษ์ชินประชา ท่านได้อุทิศตนให้แก่ทางราชการ และสร้างประโยชน์แก่ชาวยุโรปมาโดยตลอด จนได้รับความดีความชอบถึงระดับสูงสุดของบุคคลนอกราชการ คือ บรรดาศักดิ์คุณพระ จึงเป็นบุคคลนำอีกท่านหนึ่งของถนนกลาง ย นอกจากที่ถนนกลางยังมีบุคคลอีกหลาย ๆ ท่านที่ควรรู้ เช่น คุณอึ้งซิมฝ่าย ถาวรวงศ์, คุณตันเค็กวี่, ท่านขุนเลิศโกศารักษ์, คุณหงฮอันกวน เป็นต้น ซึ่งพบบรรยายนี้ต้องขออภัยที่ไม่อาจนำรายชื่อของทุก ๆ ท่านมานับที่ไ่ได้ด้วยเวลาอันจำกัดนี้ได้ ย อย่างไรก็ตาม ยังมีบุคคลอีกท่านหนึ่ง ซึ่งชาวถนนกลางย่อมไม่ผ่านเลยไป นั่นคือ **พระยารัษฎานุประดิษฐ์ มหิศรภักดี (คอซิมบี๊ ณ ระนอง) สมุหเทศาภิบาลมณฑลภูเก็ต** ในช่วงพ.ศ.2444 ถึง พ.ศ.2456 ย พระยารัษฎานุ คอซิมบี๊ เป็นผู้เกาะติดอยู่กับถนนกลางตลอดเวลา

ในฐานะที่เป็นผู้รับผิดชอบในการพัฒนาเมืองภูเก็ต ตามพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวพระปิยมหาราช ซึ่งได้ทรงเจ้จะเอาตัวพระยารัษฎานุ ใจตั้งแต่พ.ศ.2433 เพื่อให้มาช่วยพัฒนาเมืองภูเก็ตโดยเร็วที่สุด แต่ต้องทรงรอกคอยมาถึง 11 ปี จนถึงปี พ.ศ.2444 จึงสมพระราชประสงค์ ทั้งนี้เนื่องจาก พระยารัษฎานุประดิษฐ์ ยังมีภารกิจในการพัฒนาจังหวัดตรังอยู่ตามรับสั่งของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวพระปิยมหาราช ไม่สิ้นเสรีจรง จึงย้ายมาภูเก็ตไม่ได้ ย ครั้นพระยารัษฎานุ มีโอกาสย้ายมารับภาระทางภูเก็ตเต็มที ก็ตั้งใจพัฒนากถนนกลางเป็นจุดแรก ด้วยการปรับปรุงถนนดินกรวดให้มีสภาพดีขึ้น สนับสนุนให้นายเหมืองและพ่อค้าปลูกอาคารพาณิชย์ด้วยการนำเอารูปแบบของซิโน-โปรตุเกส มาใช้แทนแบบตึกดินหรือถ่อซอซูล ตามที่คนสวนมากนิยมทำกันมาก่อน อาคารซิโน-โปรตุเกส แบบมีทางเดิน (หงฮากี) อยู่นานในตาดหน้าตัวตึก จึงเกิดขึ้นแพร่หลายในภูเก็ต ตั้งแต่ครั้งนั้น เป็นต้นมา ย พระยารัษฎานุมารับหน้าที่พัฒนาเมืองภูเก็ตอยู่นาน 12 ปี จนถึง พ.ศ. 2456 จึงถึงแก่อนิจกรรม เนื่องจากถูกผู้รายยิงที่จังหวัดตรังจนเสียชีวิตที่เมืองปีนัง ย นำเสียดายที่เมืองภูเก็ตต้องสูญเสียบุคคลผู้เปี่ยมล้นด้วยคุณความดีไปด้วยสาเหตุที่ไม่เหมาะสม เป็นผลให้การพัฒนากถนนกลางเมืองต้องชะลอตัวลงอย่างกระทันหัน ถนนสายสุดท้ายที่พระยารัษฎานุ ได้สร้างไว้เป็นอนุสรณ์ก่อนเสียชีวิต คือถนนตึกบูก ตั้งแต่บริเวณถนนสี่แยกตัดถนนยาวราชไปจรดสามแยกถนนสตูล ซึ่งชาวภูเก็ตเรียกว่า ชินหลอ หรือ ถนนใหม่ติดปากมาจนถึงทุกวันนี้ แม้ว่าจะได้ตั้งชื่อเป็น ถนนตึกบูกมาหลาย 10 ปีแล้วก็ตาม ย พระยารัษฎานุประดิษฐ์ฯ จึงเป็นบุคคลที่นำของถนนกลางอีกท่านหนึ่ง ซึ่งสำคัญมากที่สุด-----

3 เรื่องราวน่าฟัง

ย ถนนกลาง มีเรื่องราวที่น่าฟังอยู่หลายเรื่อง แต่ก็จะนำมาเล่าสู่กันฟังเพียงบางเรื่องเท่าที่เวลาจะมิให้เล่าได้ เช่น ย **เรื่องแรก** คือ เรื่องคลองบางใหญ่ ที่มีมองเห็นอยู่ทางทิศตะวันออกของตลาดใหญ่ คลองบางใหญ่ เป็นคลองประจำเมืองภูเก็ตมาตั้งแต่สมัยแรกเริ่มสร้างเมือง เนื่องจากในครั้งโบราณนั้น แม่น้ำลำคลองเป็นหัวใจสำคัญของการคมนาคมและการตั้งถิ่นฐาน ดังจะเห็นได้ว่า บ้านเมืองทุกแห่งจะเริ่มต้นกันที่แม่น้ำลำคลองใหญ่ ๆ ทั้งสิ้น แม้เมืองกลางเก่า ทั้งเมืองกลางบ้านดอน เมืองกลางบ้านเคียน หรือเมืองกลางบางโรง ต่างก็อยู่ริมน้ำ หรืออยู่ติดทะเล ทั้งสิ้น ย เมืองภูเก็ตกา เคยเริ่มต้นที่บ้านสะพาน แล้วเคลื่อนย้ายไปยังบ้านกะทู้ หรือบ้านเกิดไฮ้ บัจจุบันนี้ คำว่าเกิดไฮ้นั้น เป็นคำภาษาจีน เนื่องจากคนจีนไม่ถนัดที่จะออกเสียงว่า ภูเก็ต จึงจับเอาคำว่า เกิดคำเดียวไปผสมกับคำว่า ไห(ไฮ้) ซึ่งแปลว่า สามัคคีสมานฉันท์ เป็น เกียดไฮ้ แปลเป็นมงคลว่า สามัคคีสมานฉันท์แบบแนบสนิทแนบนาย เมืองภูเก็ต หรือ เกียดไฮ้ นี้ก็ตั้งอยู่บนริมแม่น้ำคลองบางใหญ่ ที่มีต้นน้ำจากเทือกเขานาคเกิด ไหลมาออกอ่าวภูเก็ตที่บ้านทุ่งคา ชาวภูเก็ตเรียกว่า ทองคา ซึ่งคนจีนก็ออกชื่อ ทองคาหรือทองคำ ไมถนัดปาก จึงเรียกว่า ทองคา ก็เป็นที่เข้าใจ ย พระยารัษฎานุประดิษฐ์ฯ ตั้งเมืองภูเก็ตใหม่ขึ้นที่ริมคลองบางใหญ่ ตลาดการค้าของเมืองจึงเกิดขึ้นที่คลองบางใหญ่ มีร้านค้าอาคารเรียงรายตามลำคลองบางส่วนที่เรียกกันว่า แถวน้ำ และ กระจายออกมาบนที่ราบกว้างทางทิศตะวันตกของฝั่งคลอง กลายเป็นชุมชนใหญ่ เรียกว่าน่วยาวหลังว่า ตลาดใหญ่ แต่ชาวจีนก็เรียกว่า ตัวไฟ ตามประสาคนจีน ย คลองบางใหญ่ สมัยก่อนกว้างใหญ่ และลึก สมชื่อ จนเรือสำเภาสามหลักสามารถแล่นเข้ามาจากปากอ่าวทุ่งคา ลำเลียงสินค้ามาทางน้ำมาส่งตามริมคลอง และแล่นเลยเข้าไปทางภูเก็ตเก่า คือ เกียดไฮ้ ซึ่งยังคงปรกฏร่องรอยอยู่สมัยต่อมา ระยะเวลาคลองบางใหญ่ก่อนถึงเมืองภูเก็ต เกียดไฮ้ ต้องผ่านชุมชนใหญ่อีกแห่งหนึ่งที่อยู่ที่กลางเมืองเก่ากับเมืองใหม่ ซึ่งต่อมาทางราชการเรียกว่า บ้านสามกอง ย ชื่อ บ้านสามกอง เกิดขึ้นเนื่องจากชุมชนแห่งนี้ มีเส้นทางคมนาคมอยู่ 3 สาย คือ สายหนึ่ง เป็นทางบกใช้ช้างเป็นพาหนะเดินทางมาจากเมืองกลางสุดสิ้นลงที่ชุมชนแห่งนี้ ก่อนที่จะนั่งเรือทวนน้ำต่อขึ้นไปยังเมืองเกียดไฮ้ หรือ นั่งเรือล่องตามน้ำลงมาเมืองทุ่งคา ย ชุมทาง 3 แพร่ง เช่นนี้ ชาวจีนฮกเกี้ยนเรียกว่า ไ ซ้ำกังไ ครั้นเกิดเมืองแรแบบเจาะบ่อ หรือ เหมืองรูขึ้นในบริเวณพื้นที่ชุมชนนี้ จึงกลายเป็นเสียง ไ ซ้ำกองไ ตามสำเนียงจีนคะ เมื่อทางราชการขึ้นทะเบียนชื่อ ไ ซ้ำกองไ เป็นชื่อทางราชการ ไม่สามารถจะใช้คำนี้ให้มีความหมายได้

ส่วนทางผู้ประกอบการทำเหมืองแร่ก็ทำบัตรสนเท่ห์ฟ้องไปยังเสนาบดีว่า พระยารัษฎาฯ กดขี่ข่มเหง รีดเงินพิเศษในการทำเหมืองแร่จากนายเหมืองบ้าง ทำให้เกิดชอระวางแควงพระทัยขึ้นแก่องค์เสนาบดีในบางโอกาส จนเคยมีการเรียกตัวเข้าไปสอบถามหาความจริงจากพระยารัษฎาฯ โดยตรง ซึ่งพระยารัษฎาฯ ก็กราบทูลว่า ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย โ การทำงาน ย่อมมีการกระทบกระทั่ง ทำให้บางคนเสียผลประโยชน์ไปบ้าง ถ้ายายพระองค์ทรงเชื่อพวกที่ฟ้องเหล่านี้แล้ว เกล็ดกระทบมื่อกิ่งทำงานสนองพระเดชพระคุณไม่ได้ โ ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย

เป็นความมองจากลาหญาของพระยารัษฎาฯ ที่ดูเหมือนจะไม่สะทกสะท้านต่ออุปสรรคขัดขวาง หรือ ภัยอันตรายใด ๆ ในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อสนองพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ตามที่ได้รับพระราชทานพระราโชบายมาด้วยความมุ่งมั่นในการพัฒนาบ้านเมืองได้ด้วยฝีมือความสามารถโดยแท้จริง ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย นี่ก็เรื่องราวส่วนหนึ่งของพระยารัษฎานุประดิษฐ์ มหาศรัทธี (คอซิมบี๊ ณ ระนอง) ชาวถนนกลางที่นำฟุ้งอย่างยิ่ง.